

Consell Europeu: molt soroll per no res

En els dos últims anys, s'ha obert a Europa una finestra d'oportunitat per avançar en el projecte europeu i poder, així, afrontar millor els reptes presents i futurs de la Unió. Aquesta finestra d'oportunitat ha sorgit per una confluència de factors. En clau interna, la UE ha aconseguit consensuar una resposta comuna per afrontar el desafiament existencial que representa el *brexit*. També s'ha obert un escenari més positiu després de la derrota dels partits populistes euròfobs en les eleccions holandeses, de l'elecció d'un candidat profundament europeista a les franceses i de la formació d'un govern de coalició a Alemanya no menys europeista que l'anterior. En clau externa, han sorgit desafiaments que subratllen la importància d'una major coordinació i integració europea en matèria de política exterior, de defensa i de seguretat. Entre aquests reptes, destaquen l'elecció de Trump com a president dels EUA, l'estratègia desafiadora de Rússia o la crisi dels refugiats. En aquest context, cal que ens preguntem com aprofita Europa aquesta oportunitat.

Des de la crisi del deute sobirà, hi ha hagut constants manifestacions per part dels principals líders polítics europeus a favor de continuar avançant en el projecte de construcció europea i en la necessitat de reforçar l'arquitectura de la Unió Monetària. De fet, en l'últim any i mig, la reflexió s'ha intensificat i s'han publicat diferents documents de discussió del projecte europeu, amb iniciatives concretes.¹ En aquest context, França i Alemanya van acordar, al juny, un seguit de propostes per enfortir la moneda única davant futures crisis. Aquest acord, conegut com la declaració de Meseberg, recollia una visió compartida pels dos països, posava sobre la taula el *momentum* de reforma i col·locava les bases per a un acord relativament ambiciós amb la resta dels països.² Així, doncs, s'arribava al Consell Europeu del juny amb tots els elements necessaris per avançar en la reforma de la UE i de la zona de l'euro.

No obstant això, al Consell del juny, la UE no va fer un pas ferm endavant, sinó un petit pas. En concret, en matèria de reformes de la zona de l'euro, malgrat que s'esperaven decisions coherents amb l'acord entre Alemanya i França, les expectatives no es van complir i els avanços en aquest front es van ajornar per a futurs consells. En canvi, es va tornar a posar sobre la taula l'avanç en la Unió Bancària, quelcom que pocs països consideraven fa només uns mesos. En concret, es va acordar que el Mecanisme

d'Estabilitat Europeu (MEDE) –el fons de rescat de la zona de l'euro– exerceixi com a prestador d'última instància (*backstop*) per al Fons Únic de Resolució, en cas que es quedi sense recursos per resoldre entitats bancàries. Malgrat que encara no se n'ha detallat el funcionament, i que la seva dotació³ pot generar dubtes sobre la capacitat real per afrontar futures crisis sistèmiques, aquest *backstop* és un important element estabilitzador del sistema bancari de la zona de l'euro i, per aquest motiu, és un pas més cap a la plena Unió Bancària Europea. També destaca el compromís, tot i que una mica feble, de diàleg polític per avançar cap a una assegurança de garantia de dipòsits comuna (EDIS), el tercer pilar de la Unió Bancària Europea.

D'altra banda, la política migratòria va ser la gran protagonista per les tensions polítiques en alguns països membres. Així, els 27 van acordar avançar cap a una major cooperació amb països d'origen i de trànsit i establir mesures per limitar la mobilitat interna dels immigrants, com la instal·lació voluntària de centres de control (en territori europeu) per processar aplicacions d'asil, tot i que, ara com ara, cap país sembla disposat a instal·lar-los. En aquest context, i malgrat ser una mica imprecís, l'acord del Consell va servir per alleujar tensions, per reconèixer que la immigració és un repte «per al conjunt de la UE» i per reactivar el debat sobre la necessitat de coordinar de manera efectiva una política migratòria. En aquest sentit, podem pensar que les propostes acordades són un primer pas (tot i que llunyà) per arribar a consensuar una política comuna.

En definitiva, sembla que la UE avança, tot i que a un ritme molt més lent del que hauria de fer-ho. De cara als propers mesos, convindria aprofitar l'oportunitat present i l'impuls reformista per continuar avançant cap a una UE més integrada i cap a una unió monetària més robusta. En aquest segon propòsit, el focus s'hauria de centrar en el tancament definitiu del *doom loop* entre els bancs i els governs nacionals,⁴ en la implementació de polítiques anticíclics i en la millora del funcionament del marc fiscal. Al capdavant, la finestra d'oportunitat no romandrà sempre oberta i les eleccions al Parlament Europeu del maig del 2019 ja treuen el cap.

1. Entre aquests documents, destaca el «Llibre Blanc sobre el Futur d'Europa» (2017) de la Comissió Europea, on es presenten cinc possibles escenaris d'evolució de la Unió.

2. En l'acord figurava, entre altres mesures, la creació d'un pressupost per a la zona de l'euro, diferent del de la UE, enfocat a la convergència i a la inversió; la possibilitat d'introduir una assegurança d'atur a nivell europeu, i la transformació del MEDE en un Fons Monetari Europeu.

3. Sense disposar encara de tots els detalls, tot sembla indicar que la seva dotació màxima no podrà superar els 55.000 milions d'euros.

4. Per a més detalls sobre aquest vincle, vegeu el Focus «El llarg camí cap a un actiu segur europeu», en l'IM05/2018.